

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia ..... 2013 r.

**w sprawie określenia stawek wynagrodzenia biegłych, taryf zryczałtowanych oraz
sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii
w postępowaniu cywilnym**

Na podstawie art. 89 ust. 5 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 90, poz. 594 z 2010 r., z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) stawki wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd za wykonaną pracę;
- 2) taryfy zryczałtowane dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami;
- 3) sposób dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii.

§ 2. O ile rozporządzenie nie stanowi inaczej, stawka wynagrodzenia biegłych powołanych przez sąd za wykonaną pracę, zwana dalej „stawką”, wynosi od 1,28% do 1,81% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa, zwanej dalej „kwotą bazową”, za godzinę pracy.

§ 3. Wysokość stawki ustala się uwzględniając wymagane kwalifikacje i nakład pracy.

§ 4. W razie złożonego charakteru problemu będącego przedmiotem opinii, stawka może być podwyższona w granicach do 50%, jeżeli biegły ma dyplom ukończenia studiów wyższych lub dyplom mistrzowski oraz pełni funkcję biegłego sądowego nie krócej niż jedną kadencję lub rzeczoznawcy przez okres co najmniej pięciu lat.

§ 5. 1. Dla biegłych posiadających tytuł naukowy profesora lub tytuł profesora w zakresie sztuki stawka wynosi 3,93%.

2. Dla biegłych posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego lub stopień doktora habilitowanego w zakresie sztuki stawka wynosi 3,08%.

3. Dla biegłych posiadających stopień naukowy doktora lub stopień doktora w zakresie sztuki stawka wynosi 2,55%.

§ 6. Dla biegłych z zakresu daktylogonii, wzywanych przez sąd w razie potrzeby przesłuchania osób głuchych, niemych lub głuchoniemych stawka wynosi:

- 1) za tłumaczenie z języka migowego 1,69%;
- 2) za tłumaczenie na język migowy 2,21%.

§ 7. Stawka biegłego, o którym mowa w § 6, może być podwyższona, nie więcej jednak niż o 50%, w razie przesłuchiwania osoby głuchej, niemej lub głuchoniemej podczas badania jej stanu psychicznego albo przy udziale innych biegłych. Podwyższenie stawki następuje na wniosek biegłego.

§ 8. Wynagrodzenie za wykonaną pracę oblicza się z uwzględnieniem czynności przygotowawczych i badawczych, w tym zapoznania się z aktami sprawy, oraz opracowania opinii wraz z uzasadnieniem.

§ 9. 1. Za udział w czynności sądowej wynagrodzenie biegłego określa się uwzględniając czas koniecznej obecności biegłego w sądzie lub w innym miejscu, w którym czynność się odbywa.

2. Każdą rozpoczętą godzinę czynności liczy się za pełną.

§ 10. 1. Wynagrodzenie za wykonaną pracę biegłych z zakresu medycyny można określić według taryfy zryczałtowanej określonej w załączniku nr 1, a w przypadku gdy opinię sporządził podmiot, o którym mowa w art. 290 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.²⁾) – według taryfy zryczałtowanej określonej w załączniku nr 2.

2. Wynagrodzenie za wykonaną pracę biegłych z zakresu geodezji i kartografii można określić według taryfy zryczałtowanej określonej w załączniku nr 3.

3. We wniosku o przyznanie należności biegły wskazuje, czy wnosi o przyznanie mu wynagrodzenia na zasadach ogólnych, czy na podstawie taryfy zryczałtowanej.

§ 11. Jeżeli rozporządzenie ustala dolną i górną granicę stawki wynagrodzenia lub taryfy zryczałtowanej, przy określaniu wynagrodzenia należy mieć na uwadze w szczególności kwalifikacje biegłego, stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunki, w jakich opracowano opinię lub dokonano czynności.

§ 12. Jeżeli wynagrodzenie określa się w całości lub w części według stawki za godzinę pracy, należy przedstawić sądowi wraz z rachunkiem dwa egzemplarze karty pracy.

§ 13. Poniesione przez biegłego wydatki, niezbędne dla wydania opinii, biegły dokumentuje za pomocą oryginałów lub kopii rachunków lub faktur, a w razie ich braku - za pomocą oświadczenia.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 6 maja 2013 r.³⁾

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 152, poz. 1016 i Nr 197, poz. 1307, z 2011 r. Nr 92, poz. 531, Nr 106, poz. 622, Nr 149, poz. 887, Nr 163, poz. 981 i Nr 240, poz. 1431 oraz z 2012 r. poz. 1101.

²⁾Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113, z 1974 r. Nr 27, poz. 157 i Nr 39, poz. 231, z 1975 r. Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 30, poz. 210, z 1983 r. Nr 5, poz. 33, z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242, z 1985 r. Nr 20, poz. 86, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1988 r. Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 4, poz. 21 i Nr 33, poz. 175, z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318 i Nr 79, poz. 464, z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92 i Nr 115, poz. 496, z 1993 r. Nr 12, poz. 53, z 1994 r. Nr 105, poz. 509, z 1995 r. Nr 83, poz. 417, z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350 i Nr 149, poz. 703, z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 757, z 1999 r. Nr 52, poz. 532, z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191 i 1193 i Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322, z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368 i Nr 138, poz. 1546, z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849 i Nr 240, poz. 2058, z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356 i Nr 237, poz. 2384, z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 264, poz. 2205 i Nr 267, poz. 2258, z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656 i Nr 235, poz. 1699, z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378 i Nr 247, poz. 1845, z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547 i Nr 234, poz. 1571, z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592 i 593, Nr 131, poz. 1075, Nr 179, poz. 1395 i Nr 216, poz. 1676, z 2010 r. Nr 3, poz. 13, Nr 7, poz. 45, Nr 40, poz. 229, Nr 108, poz. 684, Nr 109, poz. 724, Nr 125, poz. 842, Nr 152, poz. 1018, Nr 155, poz. 1037, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, Nr 215, poz. 1418, Nr 217, poz. 1435 i Nr 241, poz. 1621, z 2011 r. Nr 34, poz. 173, Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 482, Nr 92, poz. 531, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 735, Nr 138, poz. 806 i 807, Nr 144, poz. 854, Nr 149, poz. 887, Nr 224, poz. 1342, Nr 233, poz. 1381 i Nr 234, poz. 1391 oraz z 2012 r. poz. 908, poz. 1445.

³⁾Niniejszej rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowych (Dz. U. Nr 46, poz. 254, z 1982 r. Nr 43, poz. 283, z 1986 r. Nr 30, poz. 154, z 1988 r. Nr 42, poz. 335, z 1989 r. Nr 66, poz. 405, z 1990 r. Nr 62, poz. 364, z 1991 r. Nr 81, poz. 357, z 1992 r. Nr 38, poz. 165, z 1994 r. Nr 31, poz. 115, z 2000 r. Nr 65, poz. 776, z 2001 r. Nr 16, poz. 181 i Nr 54, poz. 566 oraz 2012 poz. 562) oraz rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 1983 r. w sprawie wynagrodzenia biegłych (tłumaczy) z zakresu daktylogonii (Dz.U. Nr 64, poz. 292 z 1983 r.), które tracą moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia na podstawie art. 10 ustawy z dnia 31 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1101 z 2012 r.).

TARYFA ZRYCZAŁTOWANA WYNAGRODZENIA BIEGŁYCH Z DZIEDZINY MEDYCyny

Lp.	Określenie czynności	Procent kwoty bazowej
-1-	-2-	-3-
1.	Określenie inwalidztwa lub niezdolności do pracy	2,13-8,49
2.	Ocena zdolności do odbycia kary pozbawienia wolności	2,98-10,72
3.	Stwierdzenie uszkodzeń ciała i ich kwalifikacja, ustalenie obcowania płciowego, stwierdzenie dziewictwa, ciąży, przebytego porodu, zakażenia wenerycznego	1,91-4,35
4.	Badanie zdolności do płodzenia, łącznie z badaniem nasienia (w razie konieczności powtórzenia badania, stawkę podwyższa się o 100%)	3,61-5,31
5.	Oględziny zewnętrzne zwłok i szczątków ludzkich w miejscu ich znalezienia	3,93-14,33
6.	Oględziny zewnętrzne i sekcja zwłok świeżych, w zależności od warunków jej przeprowadzenia, zakresu badań i stanu zwłok	6,69-21,75
7.	Oględziny zewnętrzne i sekcja zwłok rozkładających się, przeobrażonych i ekshumowanych, a także wykonywane w warunkach wyjątkowo trudnych	9,34-28,86
8.	Badanie stanu zdrowia psychicznego: 1) w warunkach ambulatoryjnych bez pisemnej opinii 2) w warunkach ambulatoryjnych z pisemną opinią 3) w warunkach szpitalnych z pisemną opinią	1,91-4,67 5,10-10,72 12,20-25,89
9.	Badanie psychologiczne: 1) w warunkach ambulatoryjnych bez pisemnej opinii 2) w warunkach ambulatoryjnych z pisemną opinią 3) w warunkach szpitalnych z pisemną opinią	1,91-4,67 5,10-10,72 12,20-25,89
10.	Badanie w przedmiocie uzależnienia od alkoholu: 1) w warunkach ambulatoryjnych bez pisemnej opinii 2) w warunkach ambulatoryjnych z pisemną opinią 3) w warunkach szpitalnych z pisemną opinią	1,91-4,67 5,10-10,72 12,20-25,89
11.	Wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy	5,10-21,65

Załącznik nr 2

**TARYFA ZRYCZAŁTOWANA WYNAGRODZENIA PODMIOTÓW, O KTÓRYCH MOWA W
ART. 290 KODEKSU POSTĘPOWANIA CYWILNEGO**

Lp.	Określenie czynności	Procent kwoty bazowej
-1-	-2-	-3-
I. Badania laboratoryjne		
1.	1. Badanie krwi w sprawie o ustalenie ojcostwa, poszerzone o układy grupowe ACP, PGM, ESD – jednej osoby	9,45
	2. Badanie dodatkowe układów GPT, GLO, GC, AK, ADA, Fy, TK, Ss, P – jednej osoby – za każdy układ	0,96
	3. Badanie dodatkowe HLA – jednej osoby	16,87
2.	Badanie grup krwi świeżej – w zależności od ilości oznaczonych układów grupowych	1,17-19,52
3.	Badanie grup krwi rozłożonej – w zależności od ilości oznaczonych układów grupowych	2,13-32,57
4.	Badanie śladów krwi i innych substancji biologicznych:	
	1) oględziny jednego dowodu rzeczowego oraz wstępne badanie śladów (metodą widmową i innymi)	2,13-3,08
	2) badanie metodami serologicznymi przynależności gatunkowej plam krwi i innych substancji biologicznych jednego gatunku i na jednym dowodzie	2,76
	3) badanie przynależności grupowej śladów krwi i innych substancji biologicznych na jednym dowodzie rzeczowym:	
	a) w układzie ABO	3,08
	b) za każdy następny układ grupowy	1,28
	4) badanie śladów krwi w celu orzeczenia źródła krwawienia lub czasu powstania śladów	3,82
	5) inne badania biologiczne: oznaczenie płci w śladach krwi i innych substancjach biologicznych, oznaczanie czasu powstania takich śladów, ustalanie wieku osobnika na podstawie zawartości hemoglobiny płodowej w składzie krwi i inne badania umożliwiające identyfikację indywidualną śladu biologicznego - na jednym dowodzie rzeczowym	5,31
5.	Badanie plam nasienia (fizykalne, chemiczne, krystalograficzne, mikroskopowe, serologiczne) na jednym dowodzie rzeczowym	4,67-6,58

6.	1. Badanie makroskopowe, mikroskopowe i mikrometryczne włosów dowodowych i porównawczych lub identyfikacja włókien i włosów – jednej osoby 2. Oznaczenie płci na podstawie badania włosów (metodami fluorescencji albo chromatyny płciowej) lub oznaczenie grupy krwi na tej podstawie – jednej osoby	2,23-5,94 1,49-3,08
7.	Badanie identyfikacyjne materiału biologicznego (mechanoskopia, mikroskopia porównawcza, badanie na obecność jonów metali, superprojekcja itp.)	2,87-10,29
8.	Badanie śladów i uszkodzeń postrzałowych: 1) bez strzałów próbnych 2) ze strzałami próbnymi	3,08 5,31
9.	Badanie histologiczne wycinków jednego narządu ciała	0,96
10.	Badanie krwi na obecność tlenku węgla (hemoglobiny tlenkowowęglowej): 1) badanie jakościowe 2) badanie ilościowe	0,96 2,13
11.	1. Badanie krwi na obecność alkoholu: 1) metodą Widmarka 2) za każdą inną metodę 2. Badanie wydychanego powietrza na obecność alkoholu	1,49 2,76-3,08 3,08
12.	1. Badanie narządów ciała na obecność trucizn ¹⁾ : 1) trucizny lotne z parą wodną - wielokierunkowe badania jakościowe 2) trucizny lotne - oznaczenie ilościowe - stawka wymieniona w pkt 1 ulega zwiększeniu o 3) wolne kwasy i zasady, trujące reszty kwasowe - wielokierunkowe badania jakościowe 4) oznaczenie ilościowe trucizny z grupy wymienionej w pkt 3 - stawka ulega zwiększeniu o 5) trucizny metaliczne - wielokierunkowe badania jakościowe 6) oznaczenie ilościowe trucizny z grupy wymienionej w pkt 5 - stawka ulega zwiększeniu o	7,54-9,76 3,72-11,89 4,67-8,38 4,67-9,76 21,75- 28,12 2,23-6,90

¹⁾ Wymienione w tej pozycji wysokości stawek odnoszą się do badania jednego narządu. Przy równoległym badaniu drugiego i następnych narządów lub materiałów w tej samej sprawie wysokość stawek obniża się o 20%.

	7) trucizny organiczne naturalne i syntetyczne – przeprowadzenie wielokierunkowego toku badań	30,34-34,69
	8) identyfikacja trucizny wyosobnionej w toku badań wymienionych w pkt 7	4,67-34,69 ²⁾
	9) ilościowe oznaczenie zidentyfikowanej trucizny wymienionej w pkt 8 - stawka ulega zwiększeniu o	2,23-11,89
	2. Badanie narządów ciała na obecność trucizn ukierunkowane (tj. z określeniem poszukiwanej trucizny) jakościowe lub ilościowe	7,54-28,12 ²⁾
	3. Badanie chemiczno-toksykologiczne substancji chemicznej w celu jej zidentyfikowania	3,72-28,12 ²⁾
13.	Wykonanie prób biologicznych (na zwierzętach lub roślinach) z wyodrębnioną trucizną	2,23-7,32
14.	Badania botaniczne i farmakognostyczne trucizn roślinnych (identyfikacja części roślin i grzybów)	5,31-10,19
II. Badania osób żyjących		
15.	Określenie inwalidztwa lub niezdolności do pracy	3,72-14,43
16.	Ocena zdolności do odbycia kary pozbawienia wolności	3,08-11,89
17.	Stwierdzenie uszkodzeń ciała i ich kwalifikacja, stwierdzenie dziewictwa, ciąży, przebytego porodu, zakażenia wenerycznego, ustalenie obcowania płciowego itp.	3,08-6,69
18.	Badanie antropologiczne jednej osoby, łącznie z dokumentacją fotograficzną, w sprawie o ustalenie ojcostwa	14,43
19.	Badanie stanu zdrowia psychicznego: 1) w warunkach ambulatoryjnych bez pisemnej opinii 2) w warunkach ambulatoryjnych z pisemną opinią 3) w warunkach szpitalnych z pisemną opinią	1,91-4,67 5,10-10,72 12,20-25,89
20.	Badanie psychologiczne: 1) w warunkach ambulatoryjnych bez pisemnej opinii 2) w warunkach ambulatoryjnych z pisemną opinią 3) w warunkach szpitalnych z pisemną opinią	1,91-4,67 5,10-10,72 12,20-25,89

²⁾ Dopuszcza się możliwość podwyższenia stawek (do 50%) w wypadkach uzasadnionych szczególnymi trudnościami (np. mało znane i rzadko spotykane substancje trujące, materiał z ekshumacji).

21.	Badanie zdolności do płodzenia, łącznie z chemicznym i mikroskopowym badaniem nasienia (w razie konieczności powtórzenia badania nasienia, stawkę podwyższa się o 100%)	4,67-6,58
III. Badania sekcyjne		
22.	Ogłędziny zewnętrzne zwłok i szczątków ludzkich w miejscu ich znalezienia	4,67-16,02
23.	Ogłędziny zewnętrzne i sekcja zwłok świeżych, w zależności od warunków jej przeprowadzenia, zakresu badań i stanu zwłok	8,17-24,40
24.	Ogłędziny zewnętrzne i sekcja zwłok rozkładających się, przeobrażonych i ekshumowanych, a także wykonywane w warunkach wyjątkowo trudnych	11,25-32,57
25.	Maceracja kości i ich rekonstrukcja: 1) przygotowanie kośćca do maceracji, jego maceracja (w razie maceracji kompletnego szkieletu, stawka w górnej wysokości) 2) rekonstrukcja kompletnego szkieletu	8,49-25,89 8,17-114,04
IV. Inne czynności		
26.	Wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy	5,10-21,65
27.	Sporządzenie dokumentacji fotograficznej osób żyjących, zwłok i dowodów rzeczowych – za jedno ujęcie (format 10x15)	0,11

Załącznik nr 3

TARYFA ZRYCZAŁTOWANA ZA TYPOWE CZYNNOSCI TECHNICZNE BIEGLYCH Z ZAKRESU GEODEZJI I KARTOGRAFII

Lp.	Określenie czynności	Jednostka	Procent kwoty bazowej za jednostkę
-1-	-2-	-3-	-4-
1.	Badanie ksiąg wieczystych oraz akt w archiwach państwowych: 1) za pierwszą księgę lub akta nieruchomości 2) za każdą następną księgę lub akta	Nieruchomość Nieruchomość	3,08 1,49
2.	Wyciągi danych z operatu ewidencji gruntów: - sporządzenie wypisu z rejestru gruntów: 1) za pierwszą działkę 2) za każdą następną działkę - sporządzenie wypisu z rejestru gruntów i wyrys z mapy	Działka Działka	1,17 0,11

	ewidencyjnej wraz z rozliczeniem powierzchni działek wykazanych w księgach wieczystych: 3) za pierwszą działkę 4) za każdą następną działkę	Działka Działka	21,96 2,23
3.	Uzyskanie niezbędnych danych z państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego: 1) do 4 punktów granicznych i osnowy geodezyjnej 2) za każdy następny punkt graniczny i osnowy geodezyjnej	Ryczałt Punkt	4,67 0,32
4.	Ustalenie granic nieruchomości: 1) ustalenie granic do 4 punktów granicznych 2) za każdy następny punkt graniczny na podstawie danych geodezyjno-kartograficznych 3) za każdy następny punkt graniczny na podstawie oświadczeń stron	Ryczałt Punkt Punkt	29,39 2,23 0,96
5.	Pomiar sytuacyjny i opracowanie jego wyników oraz sporządzenie mapy: 1) dla powierzchni do 0,50 ha 2) dla powierzchni powyżej 0,50 do 1,00 ha 3) dla powierzchni powyżej 1,00 ha do 3,00 ha 4) dla powierzchni powyżej 3,00 ha do 5,00 ha 5) za każdy następny hektar	Ryczałt Ryczałt Ryczałt Ryczałt 1 ha	51,88 65,24 78,08 96,96 11,57
6.	Podział nieruchomości: - opracowanie wstępnego projektu podziału na kopii mapy: 1) podział na dwie działki 2) za każdą następną działkę - obliczenie i wyznaczenie w terenie projektu podziału: 3) podział na dwie działki 4) za każdą następną działkę	Ryczałt Działka Ryczałt Działka	14,43 2,23 65,24 7,32
7.	Inne prace geodezyjno-kartograficzne: - skartowanie i opisanie na mapie granic ustalonych w postępowaniu rozgraniczeniowym: 1) do 4 punktów granicznych 2) za każdy następny punkt graniczny - skartowanie i opisanie na mapie projektu podziału nieruchomości: 3) podział na dwie działki 4) za każdą następną działkę 5) za pomiar i sporządzenie szkicu sytuacyjnego do różnych celów stosuje się stawki określone pod lp. 5 z zastosowaniem współczynnika 0,5.	Ryczałt Punkt Ryczałt Działka	9,76 1,49 24,40 2,23

UZASADNIENIE

Przepisami ustawy z dnia 31 sierpnia 2012 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1101) ustawodawca uzupełnił regulację zawartą w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. (tekst jedn. Dz. U. Nr 90, poz. 594 z 2010 r. z późn. zm.) o przepisy regulujące m.in. zasady wynagradzania biegłych powoływanych przez sąd w postępowaniu cywilnym.

Zgodnie z przepisem art. 89 ust. 1 – 5 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (dalej: „ustawy o kosztach”), biegłemu powołanemu przez sąd przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii. Wysokość wynagrodzenia biegłego za wykonaną pracę ustala się, uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w ust. 1 - na podstawie złożonego rachunku. Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa. Wynagrodzenie biegłego będącego podatnikiem obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tym wynagrodzeniu.

Jednocześnie w przepisie art. 89 ust. 5 ustawy o kosztach upoważniono Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, stawek wynagrodzenia biegłych za wykonaną pracę oraz taryf zryczałtowanych, przy uwzględnieniu nakładu pracy i kwalifikacji biegłego oraz poziomu wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody, stopnia złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunków, w jakich opracowano opinię, a także do określenia sposobu dokumentowania wydatków niezbędnych dla wydania opinii.

Do tej pory materia objęta upoważnieniem ustawowym była regulowana przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 grudnia 1975 r. w sprawie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym (Dz. U. Nr 46, poz. 254, z późn. zm.), które, z uwagi na brzmienie przepisu art. 10 powołanej na wstępie ustawy, zachowuje moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 89 ust 5 ustawy o kosztach, nie dłużej jednak niż przez 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Dokonując porównania treści przepisu art. 89 ustawy o kosztach, w szczególności upoważnienia ustawowego, oraz treści rozporządzenia z 1975 r., należy stwierdzić, iż ustawodawca co do zasady zdecydował się na powielenie dotychczasowego modelu kształtowania wynagrodzenia biegłego: w oparciu o stawki godzinowe, z zastosowaniem określonej przez ustawę budżetową kwoty bazowej oraz możliwością uproszczenia metodyki obliczania wynagradzania biegłych.

W tym stanie rzeczy projektowane rozwiązanie wyraźnie nawiązuje do reguł ustalonych w rozporządzeniu z 1975 r.

Jednocześnie należy zauważyć, że ustawodawca doprecyzował kwotę bazową, na podstawie której oblicza się wynagrodzenie biegłego. W § 2 ust. 1 rozporządzenia z 1975 r.

wskazano, iż podstawę obliczenia wynagrodzenia biegłych sądowych za wykonaną pracę stanowi kwota bazowa dla osób, o których mowa w art. 5 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1255 i z 2000 r. Nr 19, poz. 239), której wysokość, ustaloną według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa. Zgodnie z art. 13 ustawy budżetowej na rok 2012 z dnia 2 marca 2012 r. (Dz. U. poz. 273), dla grupy osób objętej dyspozycją art. 5 pkt 1 lit. a) ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. zostały ustalone dwie różne kwoty bazowe: dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe - w wysokości 1.766,46 zł, i dla członków korpusu służby cywilnej, etatowych członków samorządowych kolegiów odwoławczych i kolegiów regionalnych izb obrachunkowych, pracowników Rządowego Centrum Legislacji, ekspertów, asesorów i aplikantów eksperckich Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, funkcjonariuszy Służby Celnej, członków służby zagranicznej niebędących członkami korpusu służby cywilnej – w wysokości 1.873,84 zł. Odesłanie stosowane w przepisie art. 89 ust. 3 ustawy o kosztach nie pozwalało na jednoznaczne i precyzyjne oznaczenie, która z wartości: 1.766,46 zł czy 1.873,84 zł winna stanowić kwotę bazową, przydatną do obliczeń m.in. wynagrodzeń biegłych. Stosowanie przez organy procesowe wyższej z wyżej wymienionych stawek było w dotychczasowym stanie prawnym praktycznym rozwiązaniem luki powstałej na skutek wprowadzenia dwóch różnych kwot bazowych w przepisie, do którego odsyłało rozporządzenie.

Przyjęte w ustawie z dnia 31 sierpnia 2012 r. rozwiązanie zastąpiło dotychczasowe precyzyjną i niebudzącą wątpliwości interpretacyjnych normą, jednak jego następstwem jest realne obniżenie wynagrodzenia biegłych w tych przypadkach, w których do tej pory przyjął się zwyczaj posługiwania się wyższą z możliwych kwot bazowych.

Aby temu zapobiec, proponuje się przeliczenie dotychczasowych stawek w ten sposób, by wynik matematyczny mnożenia *stawka x kwota bazowa* był identyczny z dotychczasowym, korzystniejszym dla biegłych.

Podobnie jak w dotychczasowym stanie prawnym, stawkę wynagrodzenia biegłych określono na poziomie podstawowym (§ 2) z możliwością jej podwyższenia (§ 4 i § 5) w przypadku biegłych o wyższych kwalifikacjach lub dorobku naukowym.

W przypadku biegłych o wyższych kwalifikacjach lub dorobku naukowym dotychczasowy zakres podmiotowy uzupełniono o osoby posiadające tytuł w zakresie sztuki oraz stopień w zakresie sztuki. Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595, z 2003 r. z późn. zm.) rozróżniana stopnie i tytuły w zakresie nauki i sztuki. Mając na uwadze potrzebę zrównania sytuacji prawnej biegłych posiadających tytuł lub stopnie naukowe z biegłymi posiadającymi tytuł i stopnie w zakresie sztuki objęto treścią § 5 również osoby posiadające tytuł lub stopień w zakresie sztuki.

W odniesieniu do biegłych z zakresu daktylogii, projektowane rozporządzenie przejmuje regulację zawartą w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 października 1983 r. w sprawie wynagradzania biegłych z zakresu daktylogii (Dz.U. Nr 64, poz. 292, z 1983 r. z późn. zm.) z uwagi na fakt, iż to rozporządzenie również utraci swą moc z dniem 5 maja 2013 r. Obecnie obowiązujące stawki dla tej kategorii biegłych, w zależności od sposobu tłumaczenia, wynosiły 29,90 zł (§ 2 ust. 1 pkt 1 lit a i § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego – (Dz.U. Nr 15, poz. 131 z 2005 r. późn. zm.)) lub 39,09 zł (§ 2 ust. 1 pkt 2 lit. a i § 6 ust. 1 ww. rozporządzenia) za godzinę tłumaczenia. W projektowanym § 6 przeliczono ww. stawki w odniesieniu do aktualnej kwoty bazowej.

Biegłym z zakresu medycyny oraz geodezji i kartografii pozostawiono możliwość kształtowania ich wynagrodzenia na podstawie taryfy zryczałtowanej. W porównaniu z dotychczasowym stanem prawnym dokonano jednak w tym zakresie istotnej modyfikacji, wynikającej z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 maja 2012 r., sygn. akt SK 24/11 (Dz. U. poz. 569). Wyrokiem tym Trybunał stwierdził niekonstytucyjność regulacji w zakresie, w jakim ustanawia ona górną granicę wynagrodzenia dla biegłego z zakresu medycyny za wydanie opinii wyłącznie na podstawie akt sprawy w formie zryczałtowanej (z wyłączeniem możliwości stosowania stawki godzinowej). Załączniki dotychczasowego rozporządzenia wprowadzają taryfikację, nakazującą kształtowanie wynagrodzenia biegłego z zakresu medycyny i z zakresu geodezji i kartografii wyłącznie jako określony procent kwoty bazowej ustalonej w ustawie budżetowej na dany rok. Wynagrodzenie to, bez względu na poświęcony czas przygotowania opinii, ma ustaloną nieprzekraczalną dolną i górną granicę. Taki sposób obliczania wynagrodzenia biegłego w zasadzie wyłączał możliwość uzyskania przez biegłego wynagrodzenia, którego wysokość byłaby iloczynem liczby godzin rzeczywiście poświęconych na wykonanie zlecenia oraz stawki godzinowej.

Mankament ten w projektowanym rozporządzeniu usunięto przez wprowadzenie możliwości wyboru przez biegłego metody obliczenia jego wynagrodzenia. Jeśli biegły złoży wniosek o przyznanie wynagrodzenia według taryfy zryczałtowanej sąd będzie związany wnioskiem biegłego co do wybranego przez niego sposobu rozliczenia wynagrodzenia i powinien przyznać wynagrodzenie według taryfy. Brak wniosku biegłego skutkować będzie przyznaniem wynagrodzenia na zasadach ogólnych.

Podmioty, o których mowa w art. 290 k.p.c. (instytut naukowy lub naukowo – badawczy) uzyskują wynagrodzenie obliczone na zasadach ogólnych, w tym zakresie do tych podmiotów należy stosować przepisy o biegłych, co odpowiada systematyce Kodeksu postępowania cywilnego. W przypadku zaś sporządzenia przez ww. podmioty opinii z zakresu medycyny, te podmioty będą mogły wnioskować o przyznanie wynagrodzenia wg. taryfy zryczałtowanej, analogicznie tak jak to ma miejsce w przypadku biegłych.

W projektowanym rozporządzeniu proponuje się, by poniesione przez biegłego wydatki, niezbędne dla wydania opinii, były przez niego dokumentowane za pomocą rachunków lub faktur, obrazujących poniesione faktycznie wydatki. W razie ich braku uzasadnione wydaje się pozostawienie biegłemu możliwości wykazania wydatków stosownym oświadczeniem.

Należy podkreślić, iż w Ministerstwie Sprawiedliwości prowadzone są obecnie prace nad założeniami nowej ustawy o biegłych sądowych, która materię, będącą przedmiotem niniejszego rozporządzenia, również będzie regulować. Z uwagi na zakres planowanej regulacji nie jest możliwe jej wejście w życie przed datą utraty mocy prawnej przez rozporządzenie z 1975 r. W tym stanie rzeczy, niezależnie od związania Ministra Sprawiedliwości konkretną treścią upoważnienia ustawowego, w projektowanym rozporządzeniu nie przewidziano istotnych odstępstw od dotychczasowych zasad kształtowania wynagradzania biegłych, natomiast zachowanie dotychczasowego *status quo* – z modyfikacjami niezbędnymi ze względów konstytucyjnych - pozwoli na niezwłoczne wejście w życie regulacji obowiązującej przed wejściem w życie nowej, kompleksowej regulacji dotyczącej biegłych.

Materia objęta projektowanym rozporządzeniem nie stanowi przedmiotu regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie wymaga notyfikacji, zgodnie z trybem przewidzianym w rozporządzeniu Rady Ministrów

z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

W celu spełnienia wymogów, o których mowa w § 11 ust. 1 uchwały Nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca 2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221, z późn. zm.) projekt rozporządzenia zostanie skierowany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Projekt rozporządzenia zostanie zamieszczony na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Sprawiedliwości, zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.) oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które oddziałuje projektowana regulacja

Projektowana regulacja dotyczy biegłych, sądów i stron postępowania cywilnego.

2. Konsultacje społeczne

Projekt zostanie przedstawiony do zaopiniowania Instytutowi Ekspertyz Sądowych im. Prof. dra Jana Sehna w Krakowie, Krajowej Radzie Sądownictwa, Krajowej Radzie Prokuratury, Prokuratorowi Generalnemu, Krajowej Radzie Biegłych Rewidentów, Krajowej Radzie Radców Prawnych, Naczelnej Radzie Adwokackiej, Krajowej Radzie Komorniczej, Naczelnej Radzie Lekarskiej, Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych, Polskiemu Towarzystwu Toksykologicznemu, Polskiemu Stowarzyszeniu Biegłych Sądowych do Spraw Wypadków Drogowych, Stowarzyszeniu Psychologów Sądowych, Polskiemu Towarzystwu Kryminalistycznemu, Polskiemu Towarzystwu Medycyny Sądowej i Kryminologii, Polskiemu Towarzystwu Orzecznictwa Lekarskiego, Polskiemu Towarzystwu Psychiatrii Sądowej, Polskiemu Związkowi Motorowemu, Stowarzyszeniu Rzecznawców Techniki Samochodowej i Ruchu Drogowego, Stowarzyszeniu Sędziów Polskich „Iustitia”, Stowarzyszeniu Sędziów „Themis”, Ogólnopolskiemu Stowarzyszeniu Referendarzy Sądowych, Stowarzyszeniu Sędziów Sądów Rodzinnych, sądom powszechnym.

3. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego

Projekt nie będzie miał wpływu na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego. Przedmiotowa regulacja nie spowoduje konieczności poniesienia dodatkowych wydatków z budżetu państwa.

4. Wpływ regulacji na rynek pracy

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na rynek pracy.

5. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym także na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

6. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny

Wejście w życie rozporządzenia nie będzie miało wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

